

Posudek diplomové práce

Karolina Kutová: Boj o národní identitu v 80. letech 19. století. Praha 2011, 106 stran.

Autorka se ve své práci zaměřuje na osmdesátá léta 19. století, jemuž bylo v české historiografii zatím věnováno méně pozornosti než jiným obdobím, například létům šedesátým a devadesátým. Jak však správně poznamenává, osmdesátá léta byla v mnohém klíčová. Považuje je za vyvrcholení boje o českou národní identitu a zároveň se snaží ukázat, jak se česká společnost a zejména politika v průběhu 80. let proměnily; jde jí, vlastními slovy, o „vystižení změny mentality společnosti v průběhu 80. let“.

Vznikla tak práce, jež by mohla představovat půdorys případné souhrnné práce o českém politickém dění osmdesátých let 19. století. Vyznačuje její hlavní komponenty – česko-německé vztahy (jazyková a školská otázka, radikalizace nacionálních postojů), postoje české politiky v době konzervativní Taafeho vlády, rozštěpení jednotné národní politické reprezentace a boj moc mezi staročechy a mladočechy (vrcholící v roce 1891) a v neposlední řadě kulturně-politické spory, jež v osmdesátých letech představovaly rukopisné spory a polemika nad Schauerovými „dvěma otázkami“.

Ačkoliv autorka předesílá, že její práce je „inspirována celistvým pojetím dějin společnosti“, jedná se o typickou práci z politických dějin. Zaměřuje se takřka výhradně na politické události, jevy či struktury. Sociálně-ekonomické a kulturně-mentální fenomény tu tvoří pouze jakýsi kontext, nikoliv předmět práce. Objevují se zde v krátkých konstatováních, většinou převzatých ze sekundární literatury. Příznačná je v tomto ohledu podkapitola 1.3 nazvaná „Společenský vývoj“, obsahující pouze třináct řádků (str. 19–20). Monografie tohoto rozsahu však ani širší záběr mít nemůže a autorka zvolila správnou perspektivu i přiměřený rozsah látky, již věnovala hlavní pozornost. Otázkou zůstává, zda zvolená perspektiva skutečně odpovídá titulu práce; převažuje v ní totiž výklad politických jevů nad analýzou fenoménu národního vědomí a nacionalismu. Ostatně i předkládaná práce vyznívá v tom smyslu, že v osmdesátých letech šlo mnohem více o politickou převahu a o generační pnutí ve společnosti a že korekce národní identity byly spíše jejich průvodním jevem či důsledkem, a nikoli příčinou nebo impulzem.

Diplomová práce spíše přináší shrnutí než nové poznatky. Opírá se při tom o základní syntézy, jako zejména dvě stěžejní knihy Otty Urbana. Informace získané z pramenů tu slouží spíše jako ilustrující příklady než jako argumenty. Autorka pracovala s materiály obsaženými v pozůstatostech a také se stenografickými protokoly z jednání Říšské rady (v bibliografii měly být uvedeny mezi „archivními prameny“). Obsahuje určitá zjednodušující tvrzení, jako například, že „francouzská revoluce zrodila hnutí nacionalismu“ (s. 1), problematické jsou některé neobratné či nesrozumitelné výrazy, vypovídající o neujasněné terminologii a často zřejmě plynoucí ze snahy o odborné vyjadřování – za všechny: „existují určité zájmové rozpory s národní relevancí“ (str. 8), „(...) se zřetelně při formování českého nacionalismu projevuje jedna ze složek zájmových rozporů, a tou je boj o moc, zejména ve smyslu

skupinového fenoménu“ (s. 14), „zvýšení moci národa jako svébytné osoby“ (s. 80). Nevyvarovala se ani překlepů (např. „teleologická“ fakulta, s. 25) či pravopisných chyb, zvláště pak v interpunkci.

Uvedené výhrady by však neměly zastínit skutečnost, že vznikl kvalitní odborný text, splňující všechny nároky kladené na diplomové práce. Má jasně zvolené téma, autorka se v dané problematice pohybuje zasvěceně a prokazuje že látku i zákonitosti historické práce ovládá. Pracuje se sekundární literaturou i prameny a získané poznatky ústrojně sestavila do smysluplného celku, která by mohl představovat slibný základ pro práci vyšší úrovně, například disertační.

Z uvedených důvodů navrhuji klasifikovat práci jako výbornou.

V Brně, 3. června 2011

Milan Řepa